

ודרכוב ואשר הרשוין. ריש וקרו מוספס גמלטה וטמלה קְרָבָא וטמאל כרטשטו גַּרְמָנִי וכטס צְדָרְכָא יְגָרְעָן: אל מלא שלש מפלג'ן צ'רנְגָּוֹן:

בנוסף לכך, מתקיימת מלחמת מילוטים בלבנון, ומיינון מלחמה כזו מחייב מילוטים מהאזור. מילוטים אלו יתבצעו על ידי צבאותם של מדינות או ארגונים טרוריסטיים.

שאחות ואדולו נעם: אישתא דרבנן. ⁽⁶⁾ אל חקי לא ד אלא על ה' שב דבי רבי אליעזר בן יעקב קדרון אלעפנן (ה) וכותב קדרון. ⁽⁷⁾ עין כה מסלך קדרון. ⁽⁸⁾ ורב מאן ורב נוב פראר ⁽⁹⁾

כלום נתנו לך נזהלה אלא בשבל שישראל עוצבש שירא הארץ (ג) אורה למלל צד קוז נטה נטה ג' וואלה דה לה כה לדבר וכני שאבד הרף סטני ואשידים אמר משא דבר וה תלי כי עמד ונחטך בהצלחה ובקש רחמים مثل מלך (ה) בבעס על בני זהה מכחו מכבה גנולחה והיה אוחבו יושב לפניו ויחזיר א

“...וכבר אמר פינטו ובוטן של עולם אין אני מעדיך עד שתוחמלו והולחlam: ?ויאנעשה אונך לנו נגיד וזה אמר רבי אליעזר אמר משה לעצמי הקורש בה' רבנות של עולם ומזה בסא של שלוש רוגלים אמר רבי אליעזר אמר משה לעצמי הקורש בה' רבנות של עולם וכמה ובסא של רבנן אמר עמי ליטומד לפידך בעבור כסא של רוגל אשר על אחר כהה וכמה ולא עוד אלא שיש כי בשות פנוי

שבועה לחם בשמי וכארץ היהו אמר כשם ששם ואין במלחים כך שבועה בתה עכש' ששבועה של רבת נשים נא' אמר משה לחיות רב נשים נא' אמר משה לחיות הקושש בה רבתן של עולם אמר אמת אשע' בשים גבורת מה שמי הנadol וזה וקומי שלימים ולעתם עולמים כך שבועה קיימת לעולם ולעולם עולמים:

וְאֵלֶּה דָבָר תְּהִלָּה (ז) אֲמַרְתָּ לְפָנֶיךָ בְּשָׁעָךְ עַבְשִׂירָה אֲנַי אָמַר לְךָ: מִבְּלָה יְנוּלָה הַ נִוְלָה מִבְּלָה
וְכַיְדְךָ לְשֹׁרֶשֶׁב שְׁמַיִם וְאַמְרוֹת לְבָשָׁר בְּשָׁעָךְ עַבְשִׂירָה אֲנַי אָמַר לְךָ: מִבְּלָה יְנוּלָה הַ נִוְלָה מִבְּלָה
וְאֵין יְנוּלָה אֶלְעָדָר מִשְׁאָר לְפָנֵי רַקְבָּה רַבְשִׁיעָה עַבְשִׂירָה יְאָמֵר אֶתְמוֹת הַעֲלָם תְּשִׁיבָה צְדָקָה
לְהָאָרֶב כִּי אֶלְעָדָר מִשְׁאָר מִשְׁאָר לְמִשְׁאָר לְמִשְׁאָר לְמִשְׁאָר לְמִשְׁאָר לְמִשְׁאָר לְמִשְׁאָר
וְאֵין יְנוּלָה לְתָאֵל אֶלְעָדָר תְּקָבָה לְמִשְׁאָר וְאֶלְעָדָר כִּי אָרֶב נִסְמָס וְגַבּוֹתָה שְׁעַשְׁתִּי לְהָאָרֶב עַל הוּם אָמֵד פְּנֵי
וְאֵין יְנוּלָה לְתָאֵל אֶלְעָדָר תְּקָבָה לְמִשְׁאָר וְאֶלְעָדָר כִּי אָרֶב נִסְמָס וְגַבּוֹתָה שְׁעַשְׁתִּי עַל הוּם אָמֵד פְּנֵי

רבותן של עולמות עירין שהו מטר לארך ימיו. יכול לעדר לששלשים ואחד מלכיה אין יכול לעמוד בראם יוזען מכאן שהוא שונאך יוארה ה' כלוחמי כבודך הגי דבי רבי ר' אמר יוזען מכאן שהוא קדושך ברוך הוא והוא לו לאו אלך ח' אנו אמר רבא אמר רב ניזון מדבריו וברוריהם וברורה אדרשין למכב' מה אשר תלמיד שבבו מורה לו

באותה רוח נרמז במאמרם של מילר וויליאמס כי מטרתם הייתה לא רק לחשוף את הנסיבות והנסיבות המובילות לרצח, אלא גם לחשוף את האישיות והנסיבות המובילות לרצח. הם מאמינים כי רצח היה מושג מטרתי, ושהוא נועד לחשוף את האישיות והנסיבות המובילות לרצח.

② \rightarrow $f_{\alpha} \circ f_{\beta}$

אשרי עליה אמלכו לבנה, והוא הכל מקל בשבחו של מלך. אין בשבחו של מקום, של ישראל, שנאמר אין כל ישורון. אף עד שפתח בשבחו ליל"י Shir Chadash, וחזר יי' בעמו, וחזר וחתב והחсад לעבריך ההוו כך פתח לצורכם שי שם יי', וחזר וחתם בשם מא). ואף שמנת עלא פתחו לצורכם שי האל הגדול הגיבור ודואך רופא חולין ואחר כך מסיני בא. כשנגללה ונטני לא אלא בארכע לעלמו, זה לשון רומי.

לו חבר מהירושלמי דמגלה חכם שלחם,

ויש כאן ט"ס וככ"ל: אשן עולם מדיננו עליינו. ומשיח בו מלך כוה ווין כי נגדי הגדול הגיבור והנורא, ראשונות של שמונה עשר [חכמה, בינה, דעת]. ומלאו נגדי הגיבור, וחמה ולבנה חסד ובבורה י

ואח"ז גבי דוד נמי יש זחוור ופתח בצריכו בשל מקום שנאמר (תהלים קון בקדשו כה). ואף שלמה לא פוע עד שפתח בשבחו של מקום ב ו יי' אין במאן אלחים

האלחים. שמואל נקרא איש האלחים, שנאמר (ש"א ט ח) הנה איש האלחים בעיר זו. דוד נקרא איש האלחים, שנאמר (נחמה יב כד) במצבות דוד איש האלחים. שמעיה נקרא איש האלחים, שנאמר (מ"א יב כב) ויהי דבר יי'* אל שמעיה איש האלחים לאמר. עידוא נקרא איש האלחים, שנאמר איש אלחים תייקר נא בדבר יי' (ראה שם יד א). אליו נקרא איש האלחים, שנאמר איש אלחים נפשי בעיניך (ראה מ"ב א י-ז). אליהו נקרא איש האלחים, שנאמר ויבוא איש האלחים אל מלך ישראל (ראה מ"א כ כה). אמון נקרא איש האלחים, שנאמר (ד"ב כה ז) ואיש אלחים* בא אליו. לפניו מותה. וכי תעללה על דעתך של אחר מיתה היה משה מברך את ישראל, אלא מה תלמוד לומר לפניו מותה סמוך לימותו. כיווצה בו אתה אומר (מלאכי ג כ-כד) הנה אנכי שולח לכם את אליו הנביא לפניה בוא יום יי' הגדול והנורא והשיב לב אבותם על בנים. וכי עלת בדעתך של אחר ביאה היה אליו מתנבא להם לישראל, מה תלמוד לומר לפניו בוא יום יי' סמוך לביאתו.

* ציל-האלחים. ציל-האלחים.

סיליק פיסקא.

[פסקא שmag – לג ב]

7 ויאמר יי' מסיני בא זוזה משעריך. מגיד הכתוב שכשפתח משה לא פתח לצורכם של ישראל תחילת עד שפתח בשבחו של מקום. مثل למה הדבר דומה, לאייטור שהיה עומדת על הבמה ונשכר לא לאחר לדבר על ידיו ולאفتح בצורך אותו האיש תחילת עד שפתח בשבחו של מלך תחילת,

פירוש ספרי דברי רב

ומוסיף חנן בן יגדליהו, ופסוק הוא בירימה לפניו מותה ובוי בו ביצוא בו כת, לאו ביצוא בכני הרכבים (ירמיה לה ד), ע"ב. והשתתא ממש, דהכא ביום מיתתו ממש, והתם ניחא טובא. ויש להוסיף זה כאן בספרין שהרי ביום שלפני ביתה המשיח. אלא דההסמכות קאי על יום ה' וכלומר סמוך ליום, והיינו יום אי אפשר להכחיש הכתוב. ועוד דהוה קשיא שלפניו. ומכאן ניל שלמדו רוז"ל ברכותה (ה לי, דאי הכי Mai רבותיה דמשה דכתיב ולא קס נבאי עוד בישראל ממש, הרוי מצינו כמה אחרינו דנקראו איש האלחים כותיה. אבל בהכי ניחא שזה בכלל והללו בפרט, רצוני לומר שככל אחד ואחד מהנביאים הללו הייתה נבאותו ממדה אחת מיהודה מעשר מדות העליונות, ומשום הכי היו במספר עשרה, אבל משה כתיב בה (במדבר יב ז) בכל בית נאמן הוא, והוא כלל דכללו.

[פסקא שmag]

ויאמר זו כו' משל מהה דבר דומה לאייטור כו' מביאו הר"ב מדר"ל במעריך, והביא דכללו.

רים בעיר
האלים.
עה איש
ג' מיהודה
תזכיר נא
זם ד ט) כי
ו האלים
מר (דהי"ב
. של אחר
ותו סמוך
את אליו
וכי עלה
זוד לומר

לא פתח
ימה הדבר
. על ידו
ך תחילת

לא כיווץ
מש, והחט
תם הסמכות
ס, והינו יום
ברכחות (ה
ר על הפלתי
מטתי סלקא
פירוש דלפני

זמה לאיטור
מעריך, והביא

ספר'

ו

זהת הברכה פיסקה שmag (lag b)

דבי רב

רעת

אשרי עליה אמלכו אשרי עליה מריאני, עלינו ורחה חמה, علينا זרחה לבנה, והיו הכל מקלסים עמו, ואחר כך פתח בצורךו אותו האיש וחזר וחתם בשבחו של מלך. אף משה רビינו לא פתח בצורךם של ישראל עד שפתח בשבחו של מקום, שנאמר ויאמר יי' מסיני בא וזרח, ואחר כך פתח בצורךם של ישראל, שנאמר ויהי ישורון. אף דוד מלך ישראל לא פתח בצורךם של מקום, שני אין כל ישורון. אף דוד מלך ישראל תחילה שירו עד שפתח בשבחו של מקום תחילה, שנאמר (תהלים קמ"ט ח) כי רוזה לי' שיר חדש, וחזר וחתם בצורךו של ישראל, שנאמר (שם קמ"ט ח) כי רוזה יי' בעמו, וחזר וחתם בשבחו של מקום, שנאמ' מי אל כמוך שומר הברית והחสด לעבדיך ההולכים לפניך בכל לכם (ראה מ"א ח גג; דהיב ו יד), ואחר כך פתח לצורכם של ישראל, שנאמ' רעב כי יהיה בארץ (מ"א שם לו; דה"י שם חח), וחזר וחתם בשבחו של מקום, שנאמר קומה יי' למנוחתיך (ראה דה"י שם מא). ואף שמנה עשרה שתיקנו חכמים הראשונים שיחו ישראל מתפללי', לא פתח בצורךם של ישראל תחילה עד שפתחו בשבחו של מקום, שנאמר האל הגדול הגיבור והנורא, קדוש אתה ונורא שמן, ואחר כך מתיר אסורים, ואחר כך רופא חולים, ואחר כך מודים אנחנו לך. דבר אחר, ויאמר יי' מסיני בא. כשהנגלה הקדרו ברוך הוא ליתן תורה לישראל, לא בלשון אחד נגלה אלא בארבע לשונות. ויאמר יי' מסיני בא, זה לשון עברי. ורחה משער למי, זה לשון רומי. הופיע מהר פארן, זה לשון ערבי. ואתא מרכבות

פירוש ספרי דברי רבי

לו חבר מהירושלמי דמגלה, ופירש בלשון לעוז בשבחו של מקום שנאמר (שם שם מא) קומה ח' אליהם לנוחך, והגָן קראי בדברי הימים. חכם שלהם, ע"ש.

ויש כאן ט"ס וכetz"ל: אשרי צילס מרביכו אשרי שעוז מדינתינו עלינו. ופירש אשרי עוזם שיש בו מלך כוה ודין כוה. ולפי הנמשל חן כנגד הגדל הגיבור והנורא, וכנגד של של ברכות ראשונות של שמונה עשרה, שהם סוד חב"ד [חכמה, בינה, דעת]. ומלכנו כנגד הגדל, ודינו כנגד הגיבור, ורחה ולכנה כנגד הנורא, והינו חסד וגבורה שבduration.

ואח"ז גבי דוד נמי יש ט"ס וחסרונו וכetz"ל: וזה ופתח בצדבן כי והוא נחתם בשבחו של מקום שנאמר (תהלים קג א) הרליה הלהו אל בקדשו בו. ואף שלמה לא פתח בצדבן של ישראל עד שפתח בשבחו של מקום שנאמר (דברי הימים ב ו יד) אין במקץ אלחוט (כין) שיבר כי, וחתם

三

1

N 47 Fall in mud
W/213 - 1132d

ספר

אור שמח

חובר ברצון אבינו שבשמים

על כל ספר

משנה תורה

לרבינו משה ב"ר מימון ז"ל

ובבר יצא לאור על ח"ב, ח"ד וח"ג וכעת על ספר

המדע, אהבה, זמנים

מאתי

מאיר שמחה הכהן מהזווינסקי

(מלפנים דענאנברט)

בחרב המפורסם רבי שמשון קלזוניום וללה"ה
בחגאנן המפורסם בדורו רבי חנניה בון וללה"ה

נוסח שער המהדורה הראשונה

הט"ו יעו"ש, א"כ שפיר יליף מסויני דarf לשמו
דבבי תורה דבזה שומע בעונה ג"כ אסור בעל
קרוי, משום דעתו אין הוא כמושיא מפי עצמו,
ולכן אמר תמן אמרין לישיטן, אבל הרהור דלא
אשכחן בסיני ע"ג דיווצה אדם ידי חובתו
בהרהור מותר גם בקריו, וזה ברורו, ודוק'.

והו כמושיא מפיו, لكن אסורים היו, אבל
לשומו דבבי תורה אומר דעתל קרי שי', ורק
רבכלי סבר דarf בעונה אמרן לא יצא אם שמע
משאיינו בן חיוב מן התורה ולכך מוקי להך דבן
מברך לאביו במחויב מדרבנן (רכות כ, ב) וכן
פסק רביינו בפ"א מהל' ברכות ה"א ובפ"ה

חלכות תפילה

פרק ב

הלכה ר: מפני שצרכי לאמור הבדלה בחונן הדעתה.

ולא חשו לקושיא (רכות כת. א) דנכלי מיכל, משום דכיון דלייט אבוי (שם) וודוקא בעת שטרור וڌוחק כו', אם כן אני למטעי אף בתחילת צלה, כיון דהביבנו אינו מתחפל רך בשעת הרחק, או מטעם שכח רביבנו יוננה (רכות יט, ב בוטי הי"ז) דיסכור להבדלה ברכיה לעצמה יעוי"ש, ומה שכח הרבה מנוח (mockא בכ"ט כאן)adam הוא מוכתב רשאי למיכל שאלה אינו לדין דקייל דarf הבדלה בתחילת צלה אינו כולל ופושט מאד.

הלכה ז: חותם בכלל תפלה כו'. נ"ב. אף בנעילה, שבת דף כ"ד ע"ב מיימרא דריב"ל עוי"ש.

הלכה ח: אבל ביום צום של שנת היובל בו התשע ברבותה.

נ"ב. יעוזן لكمן פרק ח' הלכה יוד, אבל בשני ימים אלו כו'.

הלכה יא: בכ�픪 משנה, שרביבנו ה' מפרש ומסיים בשל שבת.

נ"ב. כמו שכח בסדור התפלה, ויגוחו בס' ישראל כו', ממשים בשל שבת.

פרק א

הלכה ב: אלא חיוב מצוה זו בר' הוא כו', ומnid שבחו של מקום בו, שואל צרכיו כו', ואח"כ נותן שבח והודיה לד' כו'. מפורש בספר פרשת ברכה שם"ג שמשה לא פחה בצרוך של ישראל עד שפתח בשחו של מקום, ואחר כך בצרוך של ישראל, ואח"כ סימן בשחו של מקום, וכן דור וכן שלמה, וכן תקנו אנשי כנה"ג, שבתחילה פתחו בשחו של מקום ואח"כ בצרוך כו' וסימנו בהודאה יעוי"ש, וזה שאמרו בתוספה מנהות פרק שני (היב) הל ושבח ותפלה מעכbin זה את זה, היל הוа בראש התפלה ושבח הווא סוף התפלה שהוא ההודאה, והപלה, שלשה אלו מעכbin זה את זה, וכן למד רביבנו מהתוספה ומהעכbin בעל כרחין דכללו הוו דבר תורה כמו תפלה לשיטת רביבנו, ובספר האמונה לרס"ג כח במאמר ג' כו' השכל מחייב כו' לצוות לברוואי לעבדו והודאות לו בעבור שרבראם יעוי"ש, וכן חשבו זה באגדה ריש עוג (ג, א) יבוא זה כו', דHASHIB מצות שמצוין בני נח, ויבואו ודרישו [ויעיר] על דניאל שלא ביטל את החפלה כו', דהיא מצוה ראשית דבר תורה ודוק, וכן לא חשיב יבוא שר הסריסים ויעיד שלא נתגאל במשתה ייננו, דזה הווי דברי סופרים, יעוזן ודוק, ויעוזן דברי רביבנו בחזי בשער חשבון הנפש בחשbon הט', וראוי לך שתדע אחוי, יעוי"ש לשון חדש.

שאלות ותשובות

מהרש"ם

חלק ראשון

Shulchan Shalom Mordechai

אשר חבירי בעוה"י אני הצעיר שלום מרדכי דבון, מלפנים אברך פאמק ואברך יאולוועז ניאברך ביטשאטש, ובעת אפיק ברעוזן בבדינה נאלציען בעהמ"ס משפט שלום על העזים ורעת תורה ונילוי דעת על הייד ותורת ויהושש על כל רשי' אוח שרגפמו באץ הנר.

וઆ חלק אחור טן השעה מהרבנות הצעירות ההה די' העולס בערך שני אלפיים ושלש כאות השיבתו איז' השבעה לשיאלו דבר ה' ז' הולת בעור החונן לארכ' רעל.

וועחה הוסףנו עלייהם

- א. השטפות מהחלק ראשון, הדפסנו על מקומו בסוף ח"א
- ב. התשובות שנדרפסו בספר משפט שלום הדפסנו ג"כ בסוף ח"א.
- ג. מאמרי הדרשות, הדפסנו בסוף חלק ב'.

יצא לאור בשחתדות נכדי המחבר וצ"ל

ע"י בית מסחר והוצאה ספרים של

יְהוּשָׁע אַלְיָן גִּראַסְטָמָן

ניו יורק

הוצאת גראסמן פאבלישינג הרוי

Published and Distributed by

E. GROSSMAN'S PUBLISHING HOUSE

75 NORFOLK STREET
NEW YORK 2, N.Y.

ונכחדתי מכת"ק נט"ס כה"ג:

מ"ש בזין לויים כלל כ"פ מדכלי סומ' מדכ"ג ח"ל סי' ק"כ כנה מות חבדות פאה גפעות נס קוט פג' וואהט ק"ה נ"ט

בצ"מ טענוי לדק מהו"מ ס"י כ"ג הבל לוקה נזקים לו"ך :

מיה ספקה בזיהו ט"י מהל"ס ג' באה דתך י"כ "בגבורותך" ו"בגבורתך"
בנדיס לנויה ומפעטש לך מותך פ"ס הילוד לאפ"ס כ"ה
שי' מל"ט דזוקה לך אהוב ליטול פניו כל' מ' מהתגל ומומעת מון
בצישו מס' ח' כ' בז'ה: דת'ויה צחיה בחול כל זונת' ח' כ' לוי' פ' שפטה בזון
ב' ג' דמיין נס חמוץ טריה הילוד דינע' בתי' והי' כו' יון' ו'ז' בז'ה
בצונה ג'י' אוקה בא' ג'י' ג'י' מונען ומוחר ליטל' ווינו' ממעט ווילו' לילו' ג'י' ג'י'
בצורה וו' רקי' דטמ' ד' ח' ג' סקאות מונען וכוכלה ווילו' קוק' ו'ז' בז'ה
ג'י' ל' לייפ' דונז'ה מ' כ' ג' כ' ק' ס' ז' ז' ק' ק' ק' ק' ג' ד' בז'ה ג'ז' ג'ז'
ווק' פ' צבאות קרא' בז'ה צב' ג'ל' קני'יך י'ז' מוק'ה י'ז' י'ז' ד'ח' ג'ז' ג'ז'
ו'ז' י'ז' בז'ה צ' ד'ל' ג'י'
ו'ז' י'ז' בז'ה צ' ג'י'
ו'ז' י'ז' בז'ה צ' ג'י'
ו'ז' י'ז' בז'ה צ' ג'י' ג'י'

להרב הנאון המפירוט וכוכ' טו"ה אללי' דוד רabinowitz
האומנים נ"י אברד"ק מיר במרינה ליטא.

274

וּמְשֻׁבֶּח כה' טמאפיךין בין הפלג לאלא ביצה במלואו ואריך יתנו
קוקט התקבלן מהל סלא וט' יונת נון ציהירן קוקט התקבלן
החל בז' ט' ומוחריו למלר קוקט מהר הפלג ואליי הgas מלודיג דכרי חדס
בצ'וסטקה פ' ז' מינוחות הפלג וללא מעצבן ז'ו' ווקפאנט סס כמא דניטיס
אינטנסיס ז'ו' ז'ו' ז'ו' אליי אליי אליי ז'ו' יונת הפלג עד שאמנו נס סלא וטceil
ויבן לומר קוקט התקבלן מהל גלאן גלאן למך קוקט התקבלן מהל
רכז' ט' קוקט הפלג. לך' בזון קפסון כוואר נדקה דכרי הפלג דחאול
על אנטיק כמא דלאיטי זעיר הפלג ואונטיגו וכוונתנו בסיס קאנטול להנטיק
ולעומת דזוקה מון זאנטיגו הנטאנטיגו ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו'
סק' ג' וס' פק'ג' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו'
דיזומה לא לאטנטט טווולו וגס צט' פל'ג' האול דעת' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו'
בוז ריק ז'ו' ז'ו'
ולעון לומר הקוקט עד היל הפלג וע' מהז' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו'
ויה' ז'ו' ז'ו'
על ז'ו' ז'ו'
ח'כ פ'ג' דזה יט לאיזו ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו' ז'ו'
ובז'ה יט להו' נס כמא זדרה' לאזים קאנטיג זוקלמו' בס' ח' ווועגןו

מוסך קודס ה' גל וו'ח' יומנו גל וגמ' ט' י'ג' דכין דכל
ונפלה מעמידות ווי' כ' כו' כמ' ז' וו'ן לאביך ב' קלאה' ח' פ' ש' מ' מ' ז' ג' ע' וו'נ' מ' נ' ה' לא' מ' ס' ז' ר' ל' ג' ב' ס' נ' י' כ' מ' י' מ' י' מ' י' ק' מ' כ' :

אוצר מושג ומח'ך בתוכהן לא צו גורם גנרטור וספישום מאנטזיו

וְעַל-כָּל-זֶה בְּנֵי-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל-מַעֲשֵׂיכָךְ תְּהִלֵּל.

בְּלֹא חִזְקָה מִפְּנֵיכֶם וְלֹא בְּשָׁוֹר כַּגְדָּלָה כְּבָשׂ דָּלָה לְדָבָר וְתַלְיָן עַמְּסָם
בַּיּוֹם הַזֶּה אֲבִירָבָן הַכּוֹנְצָר בְּלֹא בְּגִוְעָן בְּזָהָב :

וְיִזְחַק בָּנָם כִּי תֵּלֶךְ מִמֶּנִּי וְלֹא תִּזְבְּחֵן בְּעֵד כָּל־עֲדֵי־יִשְׂרָאֵל

בְּלֹא אמצע ותליזם גברתו צעיף יכול בדרכו' בנכחות י"ח לנו' המכוב

ככל מודע לנו יט לזכיריה לקרה מ' ומוסך וזרקה ק"ס ובאיימת נל"מ

מוקדשיןvr קד לפי מטבח ה' בכתוב בס דהלא ריו"ע כוון דגניליס פקנו

כָל תולך רני וכמ"ס קרי"א וכלה"ס וגונחו כמג'ה לסי' קלה וע

רונען"ן מגלה י"ז סכתת ברכות לקלחת סכתה שחריה וו'וט כו'

ההילוייה הרג נחטפין מ-3 ב-1 ו-2 מ-3 פסק דמי פק מהלכין בתקופת
ההילוייה הרג נחטפין מ-3 ב-1 ו-2 מ-3 פסק דמי פק מהלכין בתקופת

הוּא כֵּן וְכֵן נָתַן אֶלְעָזָר בֶּן-זִקְנָה כְּבָבָרְגָּרְדָּקְסָה כְּבָבָרְגָּרְדָּקְסָה
בְּבָבָרְגָּרְדָּקְסָה וְכֵן בְּבָבָרְגָּרְדָּקְסָה וְכֵן בְּבָבָרְגָּרְדָּקְסָה וְכֵן

ANSWERED BY THE BISHOP OF LONDON

מה שקבעו להקדימו למוסך ולא שייעשו כפי שרוצין כל דברים השווין וגם מה שבפסח הוא קודם למוסך. אך אולי גם היל הוא בכל חוג מצחה בפני עצמה וצריך טעם לפיו למה קבעו להקדימו להיל ווגם טעם להיל דפסח שהמושך הוא י' ימים היל הוא רק יום אחד שהמושך הוא תרייב.

אבל יש מקרים לומר לדלעגין המוסף עצמאלי נחשה רק תקיעות ההלל יותר כדי מצד שהמஸיף הוא והוא בזמנו המקדש והתקיעות ההלל גם גם בהזמנם. ויש גם לומר שגם להסביר וזה ממש לתזריר מאוחר שבשבועה שמדובר קיים שאליו לא גורם החטא היה המקדש קיים לעולם והוא גם המוסיף תזריר כתקיעות והלל ומילא בוון שהמוסיף הוא מקדש היה לנו להקדמים המוספים. ואף אם נימא דתתקיעות ההלל נחשבו לתזריר בשביל שחיברנו אף בהזמנם, הרי הוא תזריר ומקדש שהוא בעיא ולא איפשיטה שלכך הוא יכולין להקדים אותה מונע שירצוי כדאיתא ברמב"ם פ"ט מתו"מ היב' בדיון תזריר ומקדש, ומזכיר שם במקדש היו אמרות ההלל בשחרית הדא תנן בתעניית דף כ"ג באחד בטבת לא היה בו מעמד שהיה בו ההלל וקרבען מוסיף וקרבען עזים, משמע שבשביל קרבן מוסיף וקרבען עזים לא היה נזהה מעמד בשחרית אלא משום ההלל שנייה בשחרית, ולכן בריח ניסן שגב' היה בו קרבן מוסיף וקרבען עזים היה בו עכ"פ מעמד בשחרית לאחר שטפסק ההלל דרייך לאו דארויריאת אלא מגנאגה כדאיתא שם בדף כ"ה. ולכן נהרא דיכין שאך בזמנו המקדש לא היתה מצות הקרבן אלא במקשרות ומצות ההלל הייתה בכל מקום עדיף הא מתזריר שהוא רק בזמנו שמעלתו איינו ביום זה והתקידות דבליל מקום הרוי הוא ביום זה עצמו ולכן עדיף גם מקדש. ואולי הוא מסברא מרוחיקן שתזריר הוא מעלה אף בשביל ימים אחרים לחשוטן למוקדש בכל ששהוא ביום זה גופא תזריר שהוא בכל המקומות ניש להעדינו מהקידש.

ואף שבוחחים דף צ"א בשלמים לגביו החתם
ואשם שהוא מצוי מותך שבאים בגדר ובנדכה אף
באותו יום ולא נחשב אף תדריך לרבעה נראה דהא
משם דאיינו חותם איזון להשכיב זה למלעת תדריך
וכמפורש לשון זה בראשי שם שבתב מצוי קאמרת
שאין תדרירתו חותם אלא שזו מצוי תמיד יותר
מחברנו. ואפשר שזהו כוננותו. ומה שמילת שגיב הרא
חותם וההכרה שבכל יום ויום גובליהם הרבה בנים
שהחיהוב למולם. ולא נחצב לתדריך ראשון אפילו
תדריך ולחייב איזון ממשע שהוא רק במפעלה תדריך.

ברא שואמרין היל קודם טומת אפ' שמוסוף הוא תדריך והתוספה דמנחות פ' ז רהיל ותפלת מעכבות וא"ז

זומה שחייב בתריה מההרש"מ שמספרש תוספות פ"ז
דמנחות היל ותפללה מעכבות זאיין קאי על
היל שאומרים ב"יח וכ"א הימין, לא נכוון כלל דארך
אם יש איזו שייכות להיל עם התפללה והאי אין
מעכבות זאיין דארך היל זמנו כל היום ותפללה הויא
רי' עד ר' שעוזה, ואך גם אחר שכבר התרפל גם
מנחת ולא אמר היל יכול לומר אה"כ אפילו אחר
כמנה שעות בסוף היום בלבד שום תפלה סמכה, וגם
איך יפרש לשבח שבתגיא גמי שם שמעכביין זאיין
עם היל ותפללה, אלא ודאי היפירוש הוא כדפי' במנחת
בנויוים שם דראי על ר' הראשנו ונ' אהירות וברכות
שבאמצעו שכל ג' חלקיים אלו שבתפלה מעכביין זאיין
ואקי שהם שבכיבין מגד שתוא מטבח שטבעו חכמים
ואקי שכחיסכ ר' ברכה אחת לא יצא י"ד תפלה וחוזר
ונגע זה להטעם שתיקנו וגם נגע לתפלות אחרות
שאדם יתרפל לזרוך מלה וככל צotta של אבא שהיה
שם תפלה והיל.

ומה שהקשה בתורה מודוע לא מקדים קה"ת
ומוסף קדם היל מدين תדריך קודם. והוא קרשיא גם
על תקיעות מזווע קדם הגויה הי' תוקעין בשחרית
היא מוסף היא תדריך. התבסן לעזיז ומוסף ר'יה
מצווה בפני עצמה מוסף שבת לעצמו ומוסף ר'יה
לעטבו ומוסף כל יריד בפני עצמו ונמצא שמוסף
ר'יה הוא ריק פעם זה בהשנה לבה, וא"כ גם התקיעות
הר' חיובם הוא אותו יום ממש ונמצא שאין מזוזה
המוסף זמצות התקיעות לעניין התדריות. וא"כ שמוסף
ר'יה הרי הוא תדריך שהוא שניים עשר יום בשבנה הא
אי' מיכירין מוסף של ראש חדש אלא ברומו אף
לර'ית ולהר'יר משולם משמע שלא מוכירין כלל
בדאיתא בתוס' ר'יה ד' ח' ד'ה שהחדש מפסיק
שאייא במדרש שוגביא התוט' שם. וכן לא שיך
להתחשב אף לר'ית עם המוסף של ר'יה שרדו לכתשו
ר'ך בשביב הכהנאה רמווזה. אלא עם מוסף של ר'יה
שזווין בתדריות וכן שווין מצות תפלת מוסף דסוכות
ומצונות תפלת מוסף דשמי"ע ומוסף דשבועות הילל
שאומרים ביום אל'ו. ואט נימא שההילל דכל עשרה
הימים דידי' הם מדין אחד ונמצא שאהילל הוא תדריך
מהמושפין ומתפלות המושפין אף של פסח והילל גוא
ו'ק יומ' אחד והמוסף הוא כל שבתעה. וזהה ניחא גם

בכחות תבי' לשבת אתו ולא תלול במתאות ואין אן כמו שאין אין לפרש יש בו מניא' קני' שאמרו שבשביל זה אף על חוי' אתה דליינט מיט אמרת' מוצות התורה ג' תורה חי' חי' נפש של לא שייך זו לקיים השבת ריאת שחלול נתה הרבה אף לא תלול שכח

הסכמה תחיה
ה אפשרויות
מהו לרשות
זה צורך בה
median ורוצחאים
מהו מאור
דאיסו ייט
וחור כבד לעיל,
זה שיש לט
שהוא כדרך
וכתריה לא
א חש סכנה
כל התהותות
לא לסמן על
לייא חיבת זה
תהיה הסכמה
ירית הרוטאים,
שעדין לייא
בנה לא יכולו
ין לרשות כל
שבת עכירות
לעדי' נמאנא

אגרות

אורח חיים

משה

אגרות

(II)

ידעינו שמכיוון שיש מעלה גודלה לקרה באוצר וברכוב עם ובפרט למונטז זמן הכספי הגם שנזכר בסוכה דף ל"ח ובביא הרמב"ם בפ"ג מתenga מהלכה י"ב עד סוף הפרק שהוא שירך רק באוצר ודאי יקראו בברך בשחרית או במוסף משום שرك או איכא האוצר, אבל הוא מילא לא מעד קביעות זמן لكن לא הוכיח זה. אבל מודה שבתוכה קבועו זמן משום פרוסום הנס כמפורט במאנני' רצעניא. ומאר שבל כל ימי חנוכה קדימים. ובפסח שהמוסף הוא תדריך קבע בכל מקום וההلال רק יומם ראשון בלבד נצטרך לומר שלא וצו לשנות משאר הימים שיש בהם הלל ומסוף.

זו מה שאפשר לומר בטעם וכן בניסוחו של הרמב"ם והוא ניחא לפ"ז גם מה שליכא ברמבי' שתיקיעת שופר בזמנן שהמקדש היה קיים וכן לעתיד בשחרית ביהמ"ק יתקעו בשחרית. שהרי הרמבי' הא כותב גם הדרינים בזמנן הבית ולעתיד, וגם בלא היה הדרין לו לכתוב הדרין כב"מ שתוגה בעצם ולהוסיף שמאז הגיירה תיקן לתקוע במוסף, והוא משום לדידיה נחשבו מוסף ותקיעות שווין בתדריות ויכולין לעשות כפיהם שרצוין בין בשחרית בין במוסף. ורקשתה הגמ' בריה היתה לפי פירושו שוגם בשחרית יש מעלה משום דורין מקידין ולמה קבעו דוקא במוסף ותרץ ר' יהונתן דהקביעות הוא משום גירות המלכות, וכן בזמנן המקדש לשיטתו שליכא קביעות זמן ויכולין לעשות כמו שירצנו לא הצורך למינקט כלום.

אבל אף שחוינישה שיטת הרמבי' באומר לנו ובטעם שלא יקשה עלי צרך עכ"פ מקור לדבריו ולא ראית עדין צי' וה' יאיר עינינו.

והנני יגידו מוקדשו.

משה פינשטיין

הימים החטא והאשם מרובין ונשאר רק השלמים בגדר ונבדקה שהם אינם חובה כדעליל.

וכיוון דלענין המוסף עצמו היה נחشب הלל שככל מקום במלעת תדריך העדריך טובא והוא קדים מרבנן המוסף, לא שייך להעדריך תפילה המוסף שתיקנו במסות הראבנן אף שההפלגה תינקו שהיה קבע בכל מקום וההلال רק יומם ראשון בלבד נצטרך לומר שלא וצו לשנות משאר הימים שיש בהם הלל ומסוף.

ונהנ' ממשיב הרמבי' בפ"ז מכח'ם ה"ח שמנוגן ימי חנוכה לא היו אשי מעמד עשרין מעמד בשחרית הרוי בכלל השמנוגה איכא ר'ח טבת ושבת אלמא אף כייש מוסף היו אומרים הלל בשחרית כתמי'ן דמפורש כן בראיה טבת. ואך שהרמבי' לא כתוב זה שר'ח טבת לא היה בו מעמד. הוא משום שאין בזאת החוץ מאחר שכותב ששביל הלל ליכא מעמד בשחרית ובשביל מוסף לא היה מעמד במוסף ומהנה ובשביל קרבען עצים ליכא בעניליה דטמיא לאו עין שליכא בריה טבת מעמד כלל. ומה שהמשנה נקט זה הא שלא יטכו לומר דא"א להיות יומם بلا מעמד כלל, אבל ברמבי' לא היה שייך לטשטוט וርצין שלא כתוב שמעמד אחד מוכrho להיות הרוי הוא כתוב שליכא הוצאה מן הכליל הרמבי' הא רגיל לכתוב בכל דין מפורש ומפורט. אבל הא דכתוב סתם יומם שיש בו קרבען מוסף היה מעמד בשחרית ובבעילת בלבד הרוי היה לו לכתוב שהוא רוק בשבת ור'ח וששה מי'ן הפטח אבל בעשרה ימים מיריט אשיכא הלל ליכא מעמד אלא בעיליה בלבד. ודוחק לומר דידייעין והחנה דוא לא כתוב הדרין סתם דכשיש בו הלל אין בו מעמד בשחרית כלשון המשנה שהיה זה על כל ה'יה ימים בין חנוכה בין יו'יט ולא היה לו לפרט חנוכה מטעם ואפשר שלא יארע זה הכל אף לא בכל השנה שלמים מצוי הרבה טבאה מדרכם בזמנן שלמה קרבען שלמים בזמנם לירשלים.

וזאיל סובר הרמבי' דליקא שום קביעות זמן בהל דיו'יט, ומפרש במנוג'ן' דר'יה שתגן הראשון מקרא את ההלל שהוא אם רוחה בשביל ודריות לקרה ההל בשחרית ורשאי אבל רישאין לקרה גם אחר מօף ואין בו משום שנייני קביעות והא משום דסבור דכיוון שקבעו לתפילה מוסף הוא תדריך כמו ההל בטעם ה'ב' שוגם ההל הוא בכל חג מגוזה בפני עצמה יכול לקרה אם אחר מօף, ומילא ליכא וכן הלאן. וכן כתוב כל היום כשר לкриיאת ההל. אבל מילא

נראה דהוא משום שבערב פסח hari ודאי סך החיברים והמקים מצות הפסח מרובים מכלו החיברים מצות מילה ביתו נושא רוק מעלה תדריך, ולתירוץ ראנון בכל השנה שהוא קצת דל"ד לשולם לגבי שאינו אף תדריך המוצה רוק בנדבתה שהמילה הוא הרא חובה ולידת הבנים בכל יום נמי הוא הוא כמכורחה גם מעד חיוב מצוה דפ"ר לכל ישראל. ואך שיש מקום לומר דצריך להחיש רוק פסח של איש זה ומילה של איש שהלגי איש אחד הדאי פסח תדריך יותר ממילה דהא בפסח חיב' בכל שנה נשנה כל ימי חיין, ובמילה הוא רוק ובבניהם הנולדים לו שליכא אדם בזולם כפי הדרך שחיים בokane ושיבה וגם בגבורות שלו לו בנים לקים בהן מצות מלחה כפי סך השנים שחייב בפסח, אבל הוא לא משמע שבשביל זה לא מחשייב למילה לתדריך דבשביל זה הא איןנו גם מצוי, אלא ודאי שמתחשב עם מצות כל בני'א שהמילה הוא מצוי ואיך מאחר שהו חובה להחשב גם תדריך. ולכן מוכרכין לדוחק דתירוץ זה סובר דעכ"פ כיוון שאין חובה מיזוחת שולדים בנים בזום והבום זה ביחס נחשב נמי רוק מצוי ולא תדריך אף שהתדרירות הוא הכרה גם מעד החיוב דפריר. אבל להאב"א מסתבר לרשות שוחח בזאת והרמב"ם מטעם שהוא חיבורו גם מעד החיוב דפ"ר על התדרירות שהיא בנים ומילא הוא חיוב מילה חיב' גם על התדרירות.

ולפ"ז לא נצטרך לדוחק לפרש שהחולוק בין מילה לגבי פסח ובו שלמים לגביה חטא ואשם הוא משום ומazzi דמילה הוא הרבה טבא מפסח והמצוי דשלמים מהחטא ואשם איינו הרבה כל כך כדמשמע מפרש"ז. אלא שמצוי דשלמים נמי הוא הרבה טבאה שכן מסתבר שהחיברים הפטא שהו בסוגה איסור כרת שיש בו מעשה וכן החיברים באשם הם הדאי מוציאים ואפשר שלא יארע זה הכל אף לא בכל השנה שלמים מצוי הרבה טבאה מדרכם בזמנן שלמה קרבען שלמים בזמנם לירשלים. אבל העיקר משום שבשלמים אין התדרירות מעד חיוב لكن לא נחسب וזה למלעת תדריך אבל מילה שהוא חובה הוא כתדריך כדברתי וטעם רשי' צ"ע. אבל לכארה יקשה הא שלמי היגינה ושלמי שמחה הוא חובה, וצורך לומר שבחビル שלמי היגינה ושמחה שם רק בזולים אף שם רבים מאד יותר הרבה מכל החטאות ואשומות שמכל השנה ואך مثل שנים הרבה מ"ט הפטא ואשם שישין להזדמן בכל יום נחשב תדריך אף שהוא מעט נגד שלמים כיוון שענין

סימן עא

בון הו"ל שיט לו בית מפוד בא"
לענון מלacula ביומ"ט שני

מע"כ יידי הרוב הagan המפורסם מהור"ר משה
 צבי ביך שליט"א.

ובבן חיל שיש לו בית מסחר בא"י ומוחיק שם
 שכיריים ישראליים לשות מלאתנו אם מותר
 לנו אי שם לעשות מלאתנו ביריש שני שידמת כתרתיה
 וה למי שקבל עליו שבת קידם שחשכה שמוטר לומר
 לישראל חבירו שלא קיבל שבת עדין שיעשה לו
 מלאתה כמפורט בס"ס רס"ג שהטעם דכין שאף
 לדיזיה מותר הבירו ליכא איסור אמרה ול"ז למי
 שנהגו שני ימים ויום שיאסר לישראל אחר לעשות לו
 מלאתה דלפי דעתך גם חבירו באיסור כחולות
 הדין ומפורש כן גם בס"ז סוף סק"ג הגה הוא נכון
 לטעם הטז' שם דבר שחלבירות מותר ליכא אסור
 אמרה דלא נאסר אמרה אלא בדרכ שאהא שיה לכל
 אדם מישראל עיישי. אבל לטעם הב"י שטובר כד
 המג"א סקל שהיית בתוספת שבת הוא משום זאי
 כי לא היה מקבל שבת עליו וכל שיש לו יהירן מורה
 אמרה. וגם לידייה צריך לחלק מעשתה ב' ימים
 יו"כ משום דשרוזה להחמיר אין חלק לפי זומרתו
 בין לתחריו (אולי היה חלוק בין המג"א להטז')
 באמירה לנכרי שלטעם הטז' אפשר אסור ב' ימים
 ירי"כ דכין שהחמיר זאת כמדינה ולהמניא אפשר יהירן
 מותר לומר לנכרי כיון שהיה רשאי גם הוא שלא
 להחמיר). ואף שהטז' זהה טעם הב"י משום דאחר
 קיבל עליו התוספות אין לו הтирן ול"ז להו שיש לו
 הтирן עתה עיי' בדורגון דסמן שי' סעיף ח' והוא
 חזוי גדול עד שתמוהה טובא על הב"י. אולי מחלוקת זה
 כתוב חמ"ב בס"ק ס"ד רך טעם הטז' אבל הוא חווינן
 שהמג"א אף שראה דחווי הטז' נקט טעם הב"י והבה"ט
 נקט רך טעם המג"א בס"ק כ"ב. אולי אין לדוחת
 דבריהם בשbill הקושיא אף שראו גדרלה כיון שהמג"א
 ראה הקשייא ולא השגיה עלייה. אולי יש לחוש להביי
 והמג"א שטעם התייר בתוספת שבת הוא משום דאי
 בעי לא היה גם הוא מקבל שבת עליו. שזה לייכא
 ב"ט טווי למם חיל שאומר מהריא שולן שיש לאוטורי
 גם באמירה לנו אי'. וכן אולי יש לחוש גם לטעם
 הרמ"י בלבוש שהביא הטז' שמה שמהדר בתוספת שבת
 הוא משום דאמרין דלא קיבל עליו אלא מלאתה
 עצמאו ולא שייאסר גם במלאתה הבירו. גם טעם זה

ודיעין שמכיוון שיש מעלה גדולה לקרא בצדבו וברוב
 עם ובפרט למונח זמן חכמי הגמ' שנזכר בסוכה דף
 ל"ח ותביא הרמב"ם בפ"ג מהנכח מהלכה יב עד סוף
 הפרק שהוא שידך רק בצדבו ודאי יקרוא בצד
 בשחוות או במוסף ממשום שرك או איכא הצורה אבל
 הוא מילא לא מצד קביעות ומן לבן לא הזכיר זה.
 אבל מודה שהנכח קבעו זמן ממשום פרוסום הנס
 כמפורט במתני' דעתנית, ומماחר שבעל ימי חנוכה
 ליכא מוסף והו הקיימות בשחוות קבעו גם בר"ח
 שבת דבימי חנוכה נמי שיקרוא בשחוות. וכן כתוב
 שرك בשמוןת ימי חנוכה ליכא מועד בשחוות אבל
 בשירה ימים מיריס דaicila הל לא קבעו זמן ולכון
 לא דוח המועד דשחוות דאם לא יהיה להם פנאי
 בשחוות יקרא הל במוסך. ומה שלא כתוב הרמב"ם
 בהלכות חנוכה שקורין את ההל בעשרה. אולי סמך
 על הא כתוב בהלכות כה"מ לעונין שליכא בסבב
 הל דחנוכה מועד בשחוות והוא משום מדין והוא
 הוא המקום. וגם שלא היינו יודעין זה שליכא מועד
 מאם היה כותב בהלכות חנוכה שקורין בשחוות. ומה
 שליכא מועד בשחוות בחנוכה שכתב בהלכות כה"מ
 ידועין שקורין הל בעשרה. וכן סמך בהלכות חנוכה
 על מה שכתב בהלכות כה"מ.

זהו מה שאפשר לומר בטעם בכך נכון בשיטת הרמב"ם
 וייחא לפ"ז גם מה שליכא ברמב"ם שתיקיעת
 שופר בזמן שהמקדש היה קים וכן לעתיד כשיבנה
 ביהמ"ק יתקיעו בשחוות. שהרי הרמב"ם הא כתוב
 גם הדינים דבזמן הבית ולעתיד. גם בל"ה
 לר' דבון הדין כפ"ם שהוא עצם ולהוסף שמצד
 הגיריה תיקנו לתקוע במוסך. והוא משום דlididiah
 ונחשב מוסך ותקיעות שוון בתקיעות זיבולין לעשות
 כבפ"ם שרצין בין בשחוות בין במוסך. וקורסית הגמ'
 בר"ח הייתה לפני פירשו שגם בשחוות יש מעלה
 משום דוריזון מקדמין ולמה קבעו דוקא במוסך ותרץ
 ר' יונתן דהקביעות הוא משום גזירת המלכות. וכן
 קביעות זה הוא דין שהוצרך הרמב"ם לכתבו אבל
 בזמן המקדש לשיטותו שליכא קביעות זמן ויכלון
 לעשות כמו שירציו לא הצורך ל민גט כלום.

אבל אף שנתיישבה שיטת הרמב"ם באופן נכון
 ובטעם שלא יקשה עליו צרך עכ"פ מקור לדבריו
 ולא ראוי עדין זכי"ע וזה יאר עינייה.

משה פינשטיין

זים
 הכל
 רבנן
 קלט
 היה
 מט
 רצוי
 אנת
 רית
 למاء
 תנין
 זה
 ביה
 רית
 ביביל
 ייכא
 האה
 נלא
 רבב
 ייכא
 דין
 בו
 הרדי
 זימוי
 ייכא
 זה
 איזו
 כל
 פרט
 הילל
 זמן
 אשון
 קרא
 גוטספֿ
 זוכר
 הלל
 צמה
 הילל
 גוילא

הלווייה

ירביהם הכהנות

טוטן רבללו עיתוי מאוחר ישנה

אחת מהוצאותם הייתה בחלקן, שנות ליבור בעקבות אם מושאל כל אחד מהתלמידים, שיבר שורה נושא אל שפה אחרת.

בבבב משנדי

אהבתה. הלבות תפלה פרק ראשון

כטפ' מאנז

ה��פלה. וזה שאמרו החפפל אין חור ומן התפלה הקבועה. ועו' תפלה אחת, א"כ התפלה אחת מן התורה. וכחובתו מן התורה. ושלא יתפפל, הינו הת להתחנן לפניו ה' בצר וו'צא ידי חובתו מן ד נשים חייבות בתפלה, אלא שמחויות לד ובתחנונים. ועוד יתבי (משי'

ב' אמונם יש לשאול התפלה מן שכחו של הקב"ה ואיתן שבח והודיה, מג' מזעכדרתם' גורו. ונ"ל ג' אדם שכחו של מקום ממשה רבינו, ע"ש, א' להחפפל ממילא שצוח הקב"ה. ומאמרין ' לעבד שמדדור שבח ושמבקש פרס מרבען שקבל הפרס ונפטר השודיה לרבו. וכיוון שעשות כן ק"ו לפני כ שמטעם זה גם אנשי וא"כ כשותיבת התורה גג

ד ונלע"ד לאפילו לו חיויבו דרבן כל להחפפל, דין זו דין זה נחשב בגין דרכנן דספיקן לקולו הדומב"ן עצמו על י' דמקח וממכר בשבה התורה מותר לישב בשבת, והרי נהמיה ע' השבת (טמי' ט). אלא התורה, אלא שאינה שיהא חייב על זה כי

ד כתוב רבינו הרמ"א יש שכחטו שאין לאשה נדה ליננס בימי ראייתה לבית הכנסת, או להחפפל, או להזכיר את השם, או ליגע בספר. ו"א שמותרת בכלל, וכן עיקר. אבל המנהג במדינת אלו כסברא הראשונהין, ובימי ליבון נהגו היהר. ואפילו במקומות שנהגו להחמיר, מ"מ בימים נוראים וכ"ג שרבים מתאפסים לילך בבית הכנסת, מותרותليلך בבית הכנסת כשاري נשים, כי הוא להן עצבות גדול שהקל מטאפסין והן יעדמו חוץ. עכ"ל. ומיום ראשון של סlichot מקרי ימים נוראים (מנ"ל קק"ג). וכשהולכות, יכולות גם להחפפל. וכן אחר הלידה שנהגו הנשים לילך בבית הכנסת, או בשעת נשואו בנה ובתה, יכולות לילך ולהחפפל [אט]. ואפילו בימי נתה מהיות לבך ברכת המזון שחייבות מדאורייתאי, ובלבך שהיה נקיות מהדם ומטינוף. ע"ט מנ"ל]. ולא תביט בספר תורה בשעת הגבהה [ט"ז פק"ט]:

סליק הלכות קריית שמע בס"ד.

תורה ומשום ביטול פריה ורכיה, לפיכך גם עתה יכולין להזכיר בטבילה זו. ובלבך שלא עברו בשלב הזה זמן קריית שמע, או חפלה בצדוריין. והרמב"ם בחשובה העיד על עצמו שמיilo לא ביטל טבילה זו:

ג' כתבו רוכחינו בעלי החטיפות שם [נכ: ד"ס ולט] דיש מפרשים דרך לחזור בטלה, ולא להפלה, ור"י פריש שלא טנא, ע"ש. וכן כתוב הרמב"ם (טט) והרא"ש (ס"ט טט) וכל הפוסקים. ויש מהගאננים שאמרו דנהין דבטלו לטבילותא, מ"מ רחיצה בתשעה קבין צרי. ורכחינו הפוסקים חילקו על זה כמו שכחט הטור דא"צ לא טבילה ולא רחיצה בט' קבין. וטבילה זו אפילו בשאובין, כדאיתא פ"ח דמקאות (טט). ואפילו לפי חקנת עדוא, אין אלא בקיי גמור היורה בחוץ, אבל ראה מים חולקים א"צ טבילה גם לפי התקנהו (מנ"ל סק"ט). ותשעה קבין הוא דוקא מג' כלים לא יותר, ולא יפסיק משפיקת הראשן עד שיתחיל בהשני, וכן מה שני לשישי [ט"ז פק"ט]:

הלכות תפלה

פט הלכות תפלה ומנה וכו' ל"ב סעיפים:

בכל יום, ומגיד שכחו של הקב"ה, וא"כ שואל צרכיו שהוא צריך להם בקשה בתחנה, וא"כ נתן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו, כל אחד כפי כחיו. עכ"ל הרמב"ם:

ב' ודהה לדעת הרמב"ם היו תפלה בכל יום מצוח עשה, כמו שביאר זה בספר המצוות מצוחה ה', ובספריו (ס"ט טט) אמרו כן. והרמב"ן חולק עליו שם (טט ז) וס"ל דתפלה היא מדרבנן, כמפורסם בכל השו"ע דתפלה מצוחה זו כך הוא, שהיא אדם מתהנן ומחפפל

ט' א כתוב הרמב"ם ריש הלכות תפלה (פ"ט גטט) 6 - 5 מצוח עשה להחפפל בכל יום, שנאמר (טמי' טט) 'יעברתם את ה' אלהיכם', מפני השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה, שנאמר (דניס' טט י) 'ולעבדו בכל לבבכם', אמרו חכמים איזו היא עבודה שכלב זו תפלה. ואין מניין התפלות מן התורה, ואין נוסחת התפלה מן התורה, ואין להפלה זמן קבוע מן התורה. ולפיכך נשים ועבדים חייכים בתפלה, לפי שהיא מצוח עשה שלא הזמן גרם, אלא חיב מצוחה זו וכך הוא, שהיא אדם מתהנן ומחפפל

פסקיו משנה ברורה

ואנו במשנ"ב (פק"ט): ואפשר לא יסתכלו בס"ת בשעה שמגביהם באחד ג"כ אין נכון להזכיר זהה. ובמשנ"ב (פק"ט) כתוב דגם חוליה שראה קרי לאוטו פטור מכלום. ובביה"ל (זט טט): קצת נראה דחוליה נקרא לנין זה מי שהוא הלווש. וכן במשנ"ב (פק"ט): במדינותו נהוג יותר לעולם ומכרכות

(א) במשנ"ב (פק"ט): ואפשר לא יסתכלו אם עיי' יתבטל מתחפלה באחד ג"כ אין נכון להזכיר זהה. (ב) במשנ"ב (פק"ט) כתוב דגם חוליה שראה קרי לאוטו פטור מכלום. ובביה"ל (זט טט): קצת נראה דחוליה נקרא לנין זה מי שהוא הלווש.

התורה, כן כתוב הרמב"א (ויה נג: ד"ה ומילא) בשם הרמב"ן:

ה וכן אני אומר, אכן אפשר לומר שלא התפלל כלל לאבינו שבשמים, והרי עבורה היא אחת משלשה עמודי העולם (עלים י"ט מ"ג), ועתה בעוננותינו הרבים שאין לנו מקדש לא נשאר לנו רק תפלה ואנחנו 'כענין עבדים אל יד אדוניהם' (מל' קמ: א), אכן אפשר שלא נתחנן לפני יתברך בכל יום. ועוד אני מביא ראייה מהרמב"ן (עצמן) שכתב שם במאמר ראייה מהרמב"ן (עצמן) שכתב שם וזה לשונו: ועיקר הכתוב זולעברו בכל לבכם' מצות עשה שתהייה עבודתינו לא ליתעה בכל לבבינו, כלומר בכונה רצiosa וכוי' כענין 'ואהבת' וכו' שהמצווה היא לא הובאת את השם בכל לב ולוב וכו'. עכ"ל. וא"כ מAMILIA שהתפללה בכל זה שהזהה עבודה בכונה רצiosa, ואיך נציג אהבתה השם אם לא התפלל אליו כלל. ועוד DIDOU שיטתו של הרמב"ן (ספ"ג הל' טען ט) דברת התורה לפניה הוי מצות עשה דאוריתא כמ"ש בראש סימן מ"ז (פ"ט) ע"ש, וזה לשון הרמב"ן שם: שנצטווינו להודות לשם על הטובה הגדולה שעשה לנו מתחת תורתו אליוינו וכו'. עכ"ל. וא"כ אכן אפשר לומר שאין אנחנו מחויבים להודות לשם יתעה על החסדים ועל הנסים שעושה לנו בכל עת ובכל שעיה, ואיך לא נבקש רחמיו בכל יום על בריאותינו ועל פרנסתינו הייש לך חיוב גדול מזה. אלא ודאי כמ"ש שיש חיוב מן התורה להתפלל בכל יום, אלא שאינה נכנסת ממן המצאות:

ו יותר מזה נלע"ד לדעת הרמב"ן, שאינה נחשבת בין פרטיה המצאות לפי שהוא גבוה מעלה גבורה, שהתפללה הוי לעמוד לפני המלך ומדבר עמו פנים בפנים כביכול, ולכן היא דוקא עומד באימה ויראה, ובזה אנו מקדושים קדושתו יתברך בחזרת הש"ץ כמלacci מעלה, וחוזל [ו]ן קראו דברים העומדים ברומו של עולם, ושם התפללות נעשו כהרי כבוד לו יתברך כմבוואר במדרשים. והוא כוללת את כל המצאות, כחות השדרה המקיים את כל גופו של אדם והוא אינו נכנס בכלל הרמ"ח איברים ושס"ה גידים, מפני שאינו פרטיה אלא הוא כלל,

התפללה. וזה שאמורו ספק התפלל ספק לא התפלל אינו חזר ומחפלל [כל], והוא ג"כ על התפללה הקבועה. ועוד כיון דהספק הוא על תפלה אחת, א"כ התפלל שני תפנות, וכך ידי חוכמו מן התורה. וכן בבעל קרי שאמורו שם שלא יתפלל, היינו התפללה הקבועה, אבל יש לו להתחנן לפני ה' בצריכיוibili הזורת שם הווי, ויצא ידי חוכמו מן התורה. וכן כאשר אמרו (ס"ג) נשים חייבות בתפללה, לא על התפללה הקבועה, אלא שמחוייבות להתחנן לפני ה' בתפללה ובתפנות. ועוד יתבאר בהזדה בס"ד בסימן ק"ז: (פמ"ס כ-ו):

ג אמנם יש לשאול, מנ"ל להרמב"ם דחיווב שבחו של הקב"ה ואח"כ ישאל צרכיו ואח"כ יתן שבח והוריה, מנ"ל הא לא למדנו זה רק מיעבדתם וגור. ונ"ל מדאראין [ג"ג] לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל, ולמדנו זה ממש רבינו, ע"ש, א"כ מAMILIA בשצotta התורה להתפלל מAMILIA שצotta לסדר מקודם שבחו של הקב"ה. ומדאראין שם [ג"ג] ראשונות דומה לעבד שמסדר שבח וכו', אמצעיות דומה לעבד שמקש פרס מרכו, אחרונות דומה לעבד שקבל הפרס ונפטר והולך לו. כלומר שנanton הוריה לרבו. וכיון שהזוכה היא לפני בשר ודם לעשות כן ק"יו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, שמטעם זה גם אנשי נסחת הגדולה תקנו כן, וא"כ כשחיכבה התורה בתפללה מAMILIA שחיכבה גם בזה:

ד ונלע"ד דאפילו להרמב"ן אין הכונה דעתך חיובו דרבנן ומן התורה ליכא חיוב כלל להתפלל, אכן זה סברא כלל, אלא שאמור דין זה נחשב ממן המצאות, ודינה ככל דיני דרבנן דספיקן לקולא. וזה אצלי כמו שכתב הרמב"ן עצמו על שבותי שבת, דזה דקי"ל דמקח וממכר בשכת דרבנן, אין הכונה דמן התורה מותר לשב בחנות בשבת, וא"כ אין זה שבת, והרי נחמיה צעק על זה שמחלין את השבת ומשם ... נ. אלא הכונה דודאי האיסור מן התורה, אלא שאינה נכנסת בסוגי המלאכות שהיא חייב על זה סקללה, אבל האיסור הוא מן

שה
סת,
יגע.
אבל
גמי^ה
גנו
ביס
ילך
בות
יל.
אים
לל.
בית
לוט
תה
בות
דדם
ורה

ז"כ
גנה,
ובה
ס:

יום
ספר
כן.
עה
עה
ומני
הה
בית
כימו
בות,

והאייד פנִי המורה, רעמוֹד השחר הוּא ורוי לילָה. וכן כתב נא. י"א א). וכן כתוב למשניות ריש ברכו לשונו שם: רבן גמל השחר, הוּא האיר דמבעור בריש פ"ג הוּא אחר עלות השמה הוא החפשתו י"ו טמת הוּא עלות הטעמיס מה, ולעמו ולוּן קן לעוד מהוּ כפallows ולוּן עין כלון. מין גרא"

יב אבל במדרש ואיתא אמר השחר עד השחר הכה המורה עד שתנן ומאמר זה איתא גם פ"ג וריש פרק קמן אמרו לשון איילת טליתו טס מכג דעתו לטיזוקלמי, כלל מימיינו וכן מג מקומנו כהו ע"צ. וולוי לם"ל מהן דמעולם סטמך עד גן קו ח' מלין, ז"מ דס פיש קן, ומלוּן טה: פ"ג נטנוינו סימן קי

יג שננו חכמים בגין השחר עד ארבע שעות, ואיך

ואנו ודעת המשניב ופקידי הוּא אחר זמן עלות היל יומם ווְיא דרך מזמנן הא יש לחוש בכל דבר שראוּר המורה להארו בתפילה אם התפלל

וכל יומם שיש בו קרבן מוסף כמו שבת ויו"ט וראש חדש, תקנו תפלה שלישית, ונקראת תפלה נוספת. ותפלה של שחר כנגד תמיד של שחר, ותפלת מנחה כנגד תמיד בין בין הערכבים. וכן התקינו שהיא אדם מתפלל תפלה אחת בלילה ונקראת תפלה ערבית, כנגד איברי תמיד של בין הערכבים שהן מתעלנן והולכת כל הלילה, כמו שנאמר (ויקל וט) 'הייא העולה על מוקודה וגור' כל הלילה, כמו שאמר דוד י' עבר ובקר וצחרים אשיה' וגורי (אלט ט ט), וכמו דניאל מתפלל ג' פעמים ביום כמ"ש (פ"ג). ואין תפלה ערבית הובאה בתפלה שחירות ומנהה, כיון שאין לו קרבן בפני עצמו, ואעפ"כ נהגו כל ישראל בכל מקומות מושבותיהם להתפלל ערבית וקבלה עלייהם לחובבה:

יב ובן תקנו תפלה אחר תפלה כנגד ביום תענית ציבור סמוך לשקיעת החמה, כדי להוסיף החנה ובקשה מפני החענית, ונקראת תפלה נעילה, ככלומר נגעלו שער שמיים بعد השימוש ונסתירה (רמאנ"ס טט ז"ט). ואנו אין מתפללים אותה רק ביום הקפורים בלבד, דק"ייל' [פרק מס' ד] אין תענית ציבור בחוץ לארץ, ובאופן ט' באב אינו כתענית ציבור לעניין נעילה (טט). ונמצא דבכל יום יש שלוש תפלות, ובשבת ויר"ט ואש חדש ארבע, וביום הקפורים חמץ. ועוד אמרו בגמרא [נילcum ט]: דאברהם תקן תפלה שחירות, ויצחק תיקן תפלה מנחה, וייעקב תפלה ערבית, וילפינן זה מקראי, ע"ש, וכן הוא בירושלמי ריש פרק חpullת השחר (פ"ג). וגם משמע שם דתפלה הוּא חיבור מן התורה מקרא ר'ולעברדי כדעת הרמב"ם, ע"ש:

יא כתוב רבניו ה"ב בסעיף א' זמן תפלה א' השחר מצווה שיתחיל עם הנץ החמה, כדכתיב (אלט ט ט) 'יראן עם שם'. ואם התפלל משעה עמוד השחר והאייד פנִי המורה, יצא. ונמשך זמנה עד סוף ארבע שעות, שהוא שליש היום. עכ"ל. וכן הוּא לשון הטור שכתוב זמן תפלה השחר מתחילה משעה עמוד השחר והאייד פנִי המורה וכו', ע"ש. וכן הוּא לשון הרא"ש בריש פרק תפלה השחר (פי 6) וזה לשונו: ותחلت זמנה יראה משעה ברק השחר

כמו כן עניין החפלה אינה נכנסת בפרטி המצאות מפני שהחפלה הוא עניין כללי, וכן הוא על פי חכמת הנ嗣ה. [וקן מוח נג' ולגדן]: ע

ו זודד המלך ע"ה אמר (אלט ט ט) 'ערוב ובוכר' וצחרים אשיהה ואהמה וישראל קולי'. ואמר (טט קמ"ג) 'חכון תפלה קטרות לפניך'. הריש השחתפה חשובהenk כקטורת. ודניאל הצדק גם בהיותו בגדרה היה מתפלל שלוש פעמים ביום, כדכתיב (טילל ט ט) 'זומנן תלתה ביום א והוא ברוך על ברוכותיו ומצלי ומודי קדם אלה', ומסר נפשו על החפלה שמנני זה השליך אותו לנגב הארץות. ולא חננס טrhoו אנשי הכנסת הגדרה שהוו בינויהם כמה נביאים וק"ץ זקנים ומהם תיבת סידרו לנו סדר התפלה ברוח קדושתם, וכל תיבה והיכבה עומדת ברומו של עולם, ובלילה לנו לשנות מנוסחות אף כקווצו של יוז"ד. וכל שכן לאורחות הפוקרים שני נסוח החפלה מלשון הקדש לשון לע"ז, ואין להם חלק באלהי ישראל ובתורתו הקדושה, וגאותם כסכלותם דאין עין אנווש בדורותינו לשנות מהם שישדו אבות העולם ק"ץ זקנים ומהם כמה נביים זכרים ומלאכי עוזרא ונחמה וזרובבל ויהושע בן יהודזק הכהן הגדול, כמו שכותב הסמ"ג במצוות י"ט, ע"ש, וכן הרמב"ם שם (ס"ה, ט). והשינויים הדקוטנים שבין נסוח אשכנז לנוסח ספרד אין זה שניינו, דשניהם נתקלו מראש ומקדם, והרי כולם שווים במניין הברכות ובעיקרי העניינים, ואלו ואלו דברי אלוהים חיים. וכבר כתבו בו בסימן ס"ה (פ"ג), ע"ש:

ח ותקנו שלש ראשונות שבча לה, ושלש אחראנות הזרה, ואמצעיות יש בהן שאלת כל הצלcis שבועלם, כמו שכותב הרמב"ם שם שם כמו אבות לכל חפציו איש ואיש ולצרכי הציבור כולם. עכ"ל. והמדובר בחתפותם הקדושות ההן ימצא בה עניינים נפלאים גם על פי הפשט, וכ"ש שבודאי רמזו בכל ברכה וברכה עניינים העומדים ברומו של עולם, ולא לחנן אמרו החכמים דתפלה צורך גובה הוא:

ט ותקנו שהארה מניין החפלוות כמנין הקרכנות, שתי חפלוות בכל יום כנגד תמיד שני תמיין, תמיד של שחר ותמיד של בין הערכבים.

(כן מגדען נטוו): ב ארבע אמות. מפיו נטו רוח למו מקום כלל ממה פלגי

כו א. **פְּטוּרִים מִתְפָּלָה.** דמפלא דוקומ' (ט) גמיזה, ומין יכולן לפקותן כל קך (כ"י ל"ס ועוד), נסם תלמידי רצינו יונה רוכות, ו' (ל"ב פ' טו). וכשה, לדימפלנו דורך קילוטס מיידי דרכו למתקפלן דבור. ו' (ט) נסעה שטולוכיס הוי לו עוקקיס נטולות ומפעווין,

א) פטוריות מתחפה. נוצר יכולן: (ב) של האומן גורמא. ה'ע"פ סמלוא לדגן שילט, נתנו המוקומים [נימנות כ, ג ו'ה מפללא] תשי"ח לומר עליה כלם כוונן גורמא, ומכלוחן לר' יהושע נסמן הכלל. אבל ר' עז"ר [פס ד"ה כי גורמיין] גורק עטס מהר נגמרלו להמתן בין זו לו.⁶ (א) כדי הילוך ב (ב) ארבע

ב) אחר שיטות שמונה עשרה ברבות קודם אלה נוצר יכול לענות קדושה וקדיש וברכו: (ועין נeken סעון קכ"ג י'*)

שימן קה

א דין המתפלל שני תפנות. ובו סעיף אחר:
ה' מתפלל א שני (^a) תפנות זו אחר זו צריך להמתין בין זו לזו ^b (^c) כדי הילך ב(^c) ארבע אמות (^c) כדי שחדא דעתנו מושבת להתפלל בלשון
פנוי:

סימן קו

מי הם הפטורים מתפללה. ובו נ' א' סעיפים:

א (א) ב' כל הפטורים מקריאת שמע פטורים מתפללה וכל שחזור בקריאת שמע חייב בתפללה ^ט (ב) חז' מהמלין את המת ^י שאין למיטה צורך בהם שאף על פי שהם חווים בקריאת שמע (א) א' פטורים מתפללה:

ב • ונשים ועבדים שהן על פי שפטוריהם מקריאת שם בתרפה (ז) מפני שהיא במצות עשה (ב) שלא (א) הומן נרמא י' וכטנין (ז) שהניעו להנוך ג' חייגיטים (ב) לתוכם:

כח א שתי תפלוות. דוקל מפה
כח ב א פטורות מתפללה. דט
ממללה. ומכל מוקס נקליהם צמע
היינטס דנקל ייכל לקלוח. עיין סעין
ליח' [סעין ס נאכָה]: **כח ב** מצוזת
עשה. כן כמג הילמונס זופילע ג.
כן, דקמילו ליא [ספר מומ� עבא ג]
דמללה מזום עטה דוחוריימול טומ
לכמיג [רכישס י.ג.] ולעבדו נכל
גענכלס וכמו. מלה מדרוריימול די
גענסס לה' ביזס ונכל גוסח טירולס,
ולוכן נגנו רוג' נטיס אעלן מופלאות
נאמיליות מזום דוחוריימול מיל
נטוקל סמעון לנוטילא לייז נקתה.
ומדלוריימול די' חזה. וולפער אגס
חכמים א' גול מיטוס יומר.
ואילמאנ'ן [גאנטום סס] סודר מפה
לרבנן, וכן דעת רוג' קפוקקיס,
ועין זוקופט דכרכות ד' כ' ריש
ע' ב' וגאנטם'ן [סמיין לי' נאכָה וח']
כמו צמולה לאטמאן געת נורא:
ג היינטס להנגבם. ומכל מוקס
לטשי' נטן נאס למיכל קודס
המפללה, וכן צמאנטי סימן רקס'ט
[פע'ק מ.ג.], עיין סימן צמ' ג' [פע'ק]
ד' מפשיק ל' קרייאת שמע. ולרין
לנברן פמייס וולמלה (רומ'ס פראק
ג') זקריאם צמע גלאה ג). וזה
דמלרין [סמא. ג.ג.] לדלייס ומגלי

www.ijerpi.net

• פְּנִימָה וְבְּחֵזֶק

בנין ו-הכשרה, מילוי צרכיהם, ועוד (עמ' ה' כרך רביעי), ועוד נושא במאמר הבא:

באר ח'יטר

גראבא. עין כבר דוטב, ומיין בשגשוג אריה סימן ייד שהארץ קה (א) תבירות. דוקן מלטַת יְהוָה, טור. [מ"א ס'ק א': (ב) ארכטַת אבותות. פֶּלֶע נִישֵׁי לוֹנָה לְמַוחָר לְמַקּוֹם הַלְּגָן מִלְּפָנֵי מִזְבֵּחַ בְּבֵית אֱלֹהִים]

בְּאֵד חֶנְדָּרָה

when you have from me this
affection, when

ברכות שליש פרק שמתו

ברק וצירים מכוחה עשה שהומן רטא רט'
קפל' : ובכווון: "פישטרא" מוץ דרכא
האל ואתראש לתולד תורה קמבלען
וברבנן הווין: "פישטרא" מוץ דרכא רטאל
ויליאם גודס נטנו לאגס באלטנברג

וברבבותם נרמזו מילויים, כגון: **בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**, **בְּנֵי יִצְחָק**, **בְּנֵי
וְכֹרֶב בְּתַת הָלֶב** בעקבות שיר של בליך, **בְּנֵי קָרְשָׁה וְרוּם** (ויקרא כט),
ולם בcker לשבע במצוות עשה שהוזכרו במ"ז שהומנו בבְּנֵי אֹהֶן. אולם גן
ברמא דמי קמל': **אֲמַר רַב בר אֶרְאָה רַב אֶרְאָה**

ג'ש השיבת בדורות והם דבר תורה אמצעי
מאות עשה שהחין נרמץ אדי כל מזע
עשה שומרנו נרמץ פוריות אמר אבוי
מדרבנן אל-רבא ווא דרב תורה קבר וועד

בכל בזיה עשה נהרינו מודרבנן אל-אמיר
הנזכר כאסלאם נאל-עיג'טם וסולימן
הנזכר כאסלאם נאל-עיג'טם ונשא בבלב
ונשא בערבי נאל-ח'רמיה נאל-ח'רמיה
בשם יהו' נזיביה ונתן נשי הוארל³
ונכסי ס' וכדו' יאן מות פאלא ע'רין⁴
ואנתרנו בשיריה האורבנית ברורה אל-ברגיא
הנזכר כאסלאם נאל-עיג'טם וסולימן
הנזכר כאסלאם נאל-עיג'טם ונשא בבלב
ונשא בערבי נאל-ח'רמיה נאל-ח'רמיה
בשם יהו' נזיביה ונתן נשי הוארל³
ונכסי ס' וכדו' יאן מות פאלא ע'רין⁴

ורבנן אמר נפקה כינה לאפקר ריבס ייד
הרבן אמר א' אמרת (בשלהם) דארוייתא אויר
ר' מאה סעvas נפ' פ' ל' תל' מ' מאה ס' כ' :
ר' מאה ס' נפ' פ' ל' תל' מ' מאה ס' כ' :
ר' מאה ס' נפ' פ' ל' תל' מ' מאה ס' כ' :

לאבן ועדר מברך לבר ואשה מברכת בבלעה אבל הרכבתה תאירה לאום שאשורה ובנין מברכין לאו אחרת בשלשה ואנויות אמי דאריאורא ומיסס דאריריא ואנויות אמי דאריאורא ומיסס דאריריא

לא יש פנים ולא רק שחד והלא אתה גנאי
פניך לישראלי דברת יושן הוא פון לאךן
אמר לך והוא לא אש פנים לישראלי' כו' דמיות מה כל מילוי מילוי
שרחררי רלבט בברחה אובלחן שבבונז'וינטן גלעדי כהן וועלמן מאיר
סבדא צו נטע דיבור בברדא אשבץ סבי:

לאדרה ועל חוקן המכובד לאדרי ואנש
בכך לפניו הדרה אמש' מברך לפניהם
נכלהו למן מהדרה, מא מושע
ולאדרה [ג'] נברך ברכינה ית' אמרת
הרדר רברור רמי דיא סלאך דעריך לא
כמצעי אל מגנו, אל האך (באה)
ההדר ברכינה ית' אמרת: עט
ורברך לילדיך לא' נברך כבב' חסידך
ר' חייל דילדיך כבב' חסידך
מהדרי לא' נברך כבב' חסידך

כברור דמי למזהר אלא איז והדורו
כברור דמי יוציא בשפלה רענץ והדורו
לא איז והדורו לא כברור דמי למזהר
וכוב חזרה אמר *הזרה אל יא כבורה
ולג נעל נקיה זבב מיעס פום קומע:

תְּמִימָנָה וְבְּקָרְבָּן וְמַמְלָכָה זָהָב וְשָׁמֶן וְיָדָן (בְּשָׂמֶן) וְגַעֲמָן (בְּשָׂמֶן).

—
—
—

ספר

צ"ל"ח השלם החדש על הש"ס

מאת

רבי יחזקאל סג"ל הלוי לנדא זצ"ל
רבה של פראג

מהדורה חדשה שסודרה באOTHיות מאירות עינים ובפתיחה ראשית וקיטוע ופיטוק
ובהגאה מדוייקת עפ"י כתבייד ודפוסים ראשונים
ובהוספה ורבבות מראי מקומות והערות מגורי הדורות
ובהוספה כמאתיים קטעים חדשים מכ"י
והשלמות משוו"ת נודע ביהודה בכל מקום שאין בדבריו בצל"ח

פרק א

ברכות * שבת * עירובין

מכון ירושלים • מפעל נודע ביהודה השלם
מכון לב שמח • הוצאה ח. וגשלי
ירושלים • תשנ"ה

התורה ואינו מתחפל אפי' עמד כמה ימים בקריו, ע"כ דברי הרמב"ן. ואני אומר הרי עיקר ההוראה כאן בסוגיא דבעל קרי שאינו מתחפל, הוא מדרנן היה עומד בתפלה ונזכר שהוא בעל קרי וכו', טעמא דעתהיל הא לא אהחיל לא יתחל, והרי כיוון שלא נזכר עד שהוא באםצע תפלה הרי כבר קרא ק"ש וברוכותיה, והרי יצא ידי חובת תפלה מן התורה שכמה בקשות אמר ברכת ק"ש לפניה, ואהבה רכה מלאה בקשות ותחנונם, וכן צור ישראל קומה בעודת ישראל וכרי תפלה ובקשה היא, ולכך אם לא התחליל לא יתחליל שכבר יצא ידי חובתו של תורה. וגם על המזון שמכרך לאחריו כל ברכה שלישית שהיא ורחם נא מלאה בקשות ותחנונם וווצא בזה ידי חובת תפלה של תורה.

ושוב השיב הרמב"ן חול', ועוד שניים ולא החפל שחרית ובמנחה נסתפק אם החפל או לא החפל, א"כ לפי דברי הרב היה צריך להזוז ולהתפלל, והם פסקו לעולם בכל ספק בתפלה שניין חזר וმתחפל מפני שהיא מדרבן, ואני אומר שמה נפשך. אם נאנס בשחוותך רק על התפלה אבל קרא ק"ש וברוכותיה, הרי כבר יצא ידי חובת תפלה דאורייתא בו ביום. ואם נאנס גם בק"ש וברוכותיה ולא בירך בשחוותך, א"כ חייב הוא לזכור ברכת אמרות ויציב מושום יצאת מצרים, וממן ברכות ק"ש להרבה פוסקים היה כל היום, וכן משמע דעת הרמב"ם, ועיין בסוף פ"א מהל' ק"ש וככש משנה שם. וכיוון שהוא צריך לומר אמרות ויציב הרי מקיים תפלה דאורייתא כאמור צור ישראל קומה בעודת תפלה דאורייתא בירך אמרו צור ישראל קומה בעודת תפלה דאורייתא וכו'.

עוד השיב הרמב"ן חול', וכבר אמרו על רב יהודה דמתלthin יומין לחולין יומין הנה מצליל לפי שהיה עוסק בתורה וסמן על מה שאמרו חכמים שעוסקן בתורה מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה שהיא מדרבן. ואני אומר שגם זה אינו תשובה, ואם קרא ק"ש היה קורא מדברי התוס' במס' שבת דף י"א ע"א בד"ה בגון רשב"י, וחכיריו, שכתבו והוא דאמר לך כי מתי זמן תפלה הה לביש ומכסה ומצליל ההוא מצליל היינו ק"ש, עכ"ל החtos'. ולכאורה יפלא איך קורא ק"ש מצליל. ולפמ"ש ניחא, קורא ק"ש בברוכותיה ויצא ידי צלותא דאורייתא. ועוד אני תמה, והלא רב יהודה שהיה תורה אומנתו מסתמא בירך ברכת התורה בכל יום, והרי והערב נא היא בקשה וווצא ידי.

אבל מה שקשה לי על דעת הרמב"ם הוא זה, כיוון שעכ"פ עיקר מצות תפלה הוא מן התורה, אף שמנין התפלות ונוסחותם הם דרבנן, שבוקרי מצות דרבנן שיש לה עיקר מן התורה, וא"כ למה ספק התפלויל אינו חזר ומתחפל, והלא במצוות דרבנן שיש לה עיקר מן התורה אין ספק החפל מוציא מידי ודאי שנחביב מחללה בתפלה. והנלע"ד, שאף שהרמב"ם תפלה יש לה עיקר מן התורה, מ"מ בנוסח ברוכה אין לה עיקר ממן התורה, וכיוון שזו נסתפק אם התפלויל עכ"פ כבר אמר ק"ש וברוכותיה שיש בהם תפלה ובקשנות, עתה נסתפק אם התפלויל מצד חיזוק דרבנן שתיקנו נוסח התפלה, אין לו להתפלל בנוסח ברוכה, בפרט להרמב"ם שבברוכה שלא לצורך עובר באיסור תורה, ועיין ב מג"א סי' רט"ו סי' ו. ולכן אין לו להתפלל מספק דבריות הללו שבתפלה אין להם עיקר מן התורה. ואני זה דומה למ"ש לעיל (ד"ה ועפ"ז) הונח לנו שאם יכול פת אפילו רק כדי

ונלע"ד רעכ"פ הברכה של חתימת אמר אין לה עיקר מן התורה, אלא שבשחוותיכן שעיקר יציאת מצרים הוא מן התורה שובי חייב גם לבך, וכמ"ש תלמידי רבינו יונה כאן נ"ב ע"ב מדפי הריב"ף ד"ה והיכא דעל ספק דאורייתא מהחיב גם לבך עלי, אבל בערבית אם גוף יציאת מצרים הוא דרבנן אף שיש לו עיקר מן התורה וחיב להזיר יציאת מצרים, מ"מ כיוון שעיקר חיובו מדרבן אין מברכין עליו לחומות ברכות גאל ישראל. וכזה הונח לנו מה דאמר ר' יוסי אמרת ויציב, והיינו לפי מה שפירשטי כונתו שחייב אמרת ויציב, והיינו אמרת ויציב שצורתו של ר' יוסי אמרת ויציב לחותם בברכה, והוא שיאמר כל נסוח ברכות אמרת ויציב לחותם בברכה, והיה סובך שכך הוא מצות התורה שזכיר יציאת מצרים עם ברכה, וא"כ לא נפיק ידי חובתו בירוכו, הקשה שפיר ר' יוסי אמרת ויציב לברוך לאחריה. ועל זה משני ליה מי טעמא מברך אי משום יציאת מצרים וכו', חידש לו בזה שכמות הברכה לאו דאורייתא רק כיוון שזכירת יציאת מצרים דאורייתא, אם נסתפק לו מחייב לקיים המצווה עם הברכה שתיקנו חכמים וכמ"ש תלמידי רבינו יונה, אבל כיוון דרבנן

אידך בק"ש כבר נפיק ידי חובת התורה. שםenan בעל קרי וכו' ועל המזון ואו"י ס"ד אמרת ויציב דאורייתא לברכו. הא דהוזכר להביא סיפה ועל המזון ולא סגי ליה להקשות מרישא, והרי לר' יהודה דאורייתא עדיף מעול מלכות שמים, והרי בק"ש אין חזר וקורא אף שיש בה על מלכות שמים ובאמת ויציב וחזר וקורא, וקשה ממשנתינו דקיירת שמע מהדור בלבו ואמת ויציב איינו מהරה, וא"כ מוכח דק"ש חמיר מאמת ויציב. ונראה דמרישא לא קשיא, דהיא הנוטנת דק"ש שהיא מדרבן הם אמרו וזה דההרוור בנה כדיבורו דמי, ולכך מהרhor בלבו, ואינו מברך לפניה, אך שברכות שלפניה וראי מדרבן וההרוור כדיbor בדרבן, מ"מ כיוון שאין בברכות על מלכות שמים לא התירו אפילו ההרוור לבעל קרי, וברכה של אחריה דהינו אמרת ויציב כיוון שהיא מן התורה לא נפיק בההרוור וההרוור לאו כדברור דמי, וא"כ למה יהרהר. וכך הקשה מברכת המזון לאחריו דאי אמרת ויציב דאורייתא לבך כי היכי דמברך על המזון לאחריו.

← **שם ספק התפלויל וכו'**. הרמב"ם בריש הלכות תפלה וכן בספר המצווה שלו מצוה ה' פסק דחיוב התפלויל היא מצות עשה של תורה, והיינו להתפלל בכל יום, אבל גוסח התפלויל ומספר התפלות הם מדרבן מתקנת עוזרא. והרמב"ן כהשגוותו למספר המצאות הרכה להציג על פסק זה. ומתחלה הקשה מבעל קרי שקורא ק"ש ועל המזון מברך לאחריו ואינו מתחפל, והעליו הטעם ק"ש וברכת המזון דאורייתא תפלה דרבנן. ושוב כתוב הרמב"ן עצמו לסתורו קושתו ממה שראה דברי הרמב"ם בהלכות תפלה שהחיב ממן התורה הוא רק שיתפלל בכל יום אבל מנין התפלויל ונוסח התפלויל אין מן התורה. וסימן הרמב"ן שגם זה אינו נכון בעניין, שבעל קרי מברך על המזון לאחריו מפני שהוא מן

והנה הפni יהושע הקשה מבריתא דלקמן רף כ"ב [ע"א] בעל קרי שאין לו מים וכו', דפלייג ש' ר' מאיר ור' יהודה, ומשנחנו דלא כמאן, עיין לקמן ועיין בפני יהושע מה שכתב במשנתינו. והנה בירושלמי [ה"ד] מפרש משנתינו דמהורהר כלבו, על הברכות קאי שהברכות מהורהר כלבו, אבל איןנו מבורך לא לפניה וכו', והינו כר' מאיר לפקון אבל ק"ש עצמה קורא בפ"ז ממש, והנה תלמידי ובינו יונה בבריתא דמשנחנו כר' מאיר. והנה י"ב ע"ב מדרפי הר"ף הביאו דבריו ירושלמי וכחכו בסוגיא דירין בבבלי לא אזולא כהירושלמי. והנה לפירוש ירושלמי קושית הגמרא עומדת. והרי להירושלמי מהורהר הברכות אע"פ שם דרבנן, ורקשה מתפללה דתנן היה עומו בתפללה וכו' טמא דאתחל ביה הא לא אתחל לא תחילה, והינו אפילו בהרהור וכמ"ש התוס' מודלא תנן יקער בדבר או יהרהור בארכיות. ולומר דהירושלמי לא דיק דיקא זה, הוא דוחק שגמרה דירין דיקא בן והירושלמי לא דיק. ולן נלע"ד דגס סוגיא דירין לא דיקא מזה לא אסור ההרהור, דרי אי דיקין אי לא תחילה לא תפלל בדברו אף' לךץ, אבל מהרהור לא מיר כייל. ואעפ"כ יהו סוגיא דירין וגם סוגיא דירושלמי על נוכן.

ואקדים דאפי' לפ' מה דמשמע מסוגיא דירין ומשנחנו בעל קרי מהרהור כלבו הינו ק"ש עצמה אבל איןנו מבורך אפילו בהרהור, אעפ"כ שפיר אחיא כר' מאיר בבריתא, וה"פ הבריתא לקמן [כ"ב ע"א] בעל קרי שאין לו מים קורא ק"ש ואינו מבורך וכו' ועל המזון מבורך לאחריו ואינו מבורך לפני אבל מהרהור ואינו מוציא בשפטיו, והאי אבל אדרעיל קאי לפреш כוונתו بما שאמרתי שקורא ק"ש וגם על המזון מבורך לאחריו, אין הכוונה שיקרא ממש בדברו וכן לבך בדברו אבל מהרהור כלבו שקורא ק"ש ומברך אחר המזון בהרהור ואינו מוציא בשפטיו, אבל ברכות של ק"ש וכן ברכת המזון לפניו איןו אף' מהרהור. והינו אף' מרווחים בפירוש זה, הדוה רוחא לנ' טיפה בבריתא ר' יהודה אומר ביןך וביןך מוציא בשפטוי, דלפי פשטו של הדברים דרי מאיר גופיה סובר דק"ש עצמה וברכת המזון לאחריו מוציא אבל ברכותה של קריאת שמע ועל שלפני המזון סובר שמהרהור כלבו ואינו מוציא בשפטוי, לא הוה לר' יהודה לומר ביןך וביןך, וכי שיאמר ר' יהודה אומר מוציא בשפטיו. אבל לפמ"ש ניחה. ור' יהודה פליג פלוגנא רוחקה מאיר ק"ש עצמה וברכת המזון לאחריו איןנו מוציא בשפטיו אבל ברכותה של ק"ש וברכת המזון לפניו איןו אפילו מהרהור, והשיב ר' יהודה ביןך דהינו ק"ש וברכת המזון לאחריו, וכן ביןך דהינו ברכותה וברכה שלפני המזון הכל מוציא בשפטוי. וע"פ פירושינו זה אתיא משנתינו ממש כר' מאיר.

וامנם יתכן פירושינו זה בדברי הבריתא לרביינה דסובור הרהור כדיבור דמי, ושיך שפיר לפרש לשון קורא ק"ש ומברך לאחריו, וכל זה הינו בהרהור דגס זה נקרא קורא ומברך שהרי כדיבור דמי, אבל לרוב חסדא דסובור הרהור לאו כדיבור דמי, א"כ המהורהר איןו לא קורא ולא מבורך, ולא שייך פירושי דג"ל בבריתא. ועל כרחך קורא ומברך דבריתא הינו בפיו ובשפטיו ממש, וטיפה דקתרני אבל מהרהור כלבו, קאי על ברכותה של ק"ש ועל הברכה

מחויב לחזור ולברך ברכת המזון מספק. דשאני ברכת המזון שיש לו עיקר מן התורה בנוסח ברכה דכתיב ואכלת ושבעתה [וברכות], אבל החפלה שאין לו עיקר מן התורה בנוסח ברכה אינו חזר ומתקפל מספק.

רש"י ד"ה חזר וקורא וכו', "קס"ד" ק"ש דאוריתא. נסחא זו חמה דאיך ש"ק"ז דהרי באמת ס"ל לר' אלעוז ק"ש דאוריתא. ועיינמי ברשי' שבאלפסי ושם הנוסחא נכמה "קסבר" ק"ש דאוריתא. ובלי ספק שטעות נפל כאן בדף ובמקום כסבר הדפסו כס"ז. ואמנם גוף דבר זה שי' אלעוז פlige על רב יהודה בעיקר ק"ש שהוא דרבנן, לדעתך אין זה מוכחת, הרי חפלה ודאי היא דרבנן, ר' יוחנן פlige על ר' אלעוזoso ולואי וכו', וכחכו התוס' בפסחים דף נ"ז ע"ב ברדה (ורדי) [זה אמר ר' יוחנן] וכו', כיון דר' יוחנן על הספק מהיביך להחפלו וכו', ע"ש. וא"כ ציל כיוון דסובור ר' יוחנן ולית ביה משות חשש ברכה לבטלה מחויב הוא לחזור ולהחפלו מספק, וא"כ ק"ש ודי ליית ביה חשש ברכה לבטלה ג"כ מחויב לחזור ולקרות מהמת ספק. ואף דר' אלעוז סובור דאיינו כל' וא"כ יש כאן חשש ברכה לבטלה. וצריך לומר דרשי' ס"ל דר' יוחנן דקאמר ולואי וכו', לאו דמותו הוא להחפלו מספק אלא שורות בידו. וגם דברי התוס' שם בפסחים נלע"ד דלאו

דוקא נקי לשון מהיביך אלא מצוה הוא לר' יוחנן. תוס' ד"ה והרי תפלה וכו', ויל' משות רבותה חפלה וכו' שאין זה עומד בנסיבות אפ"ה אמרינן אם לא תחילה לא תחיל. ולענ"ד דבריהם דחוקים מאד, ואטו מי שמעין מהך דיקא דתחילה וכו' רשאי לישב, אנן דיקין שאם לא תחילה ואעפ"כ ימוד, ועוד שאם הוא בziejור אינו רשאי לשכח תוך ארבע אמות של המתפללים. ולקמן בדברו שאח' זי' נזכר מה שנלע"ד בסוגיא זו. וכעת נזכר בכונת התוס' באותו דבר שהקשו, וא"ת כיון שלא ידע טעם דסבומן יקשה גם לדרבינא וכו'. והנה קושיא זו אינה עניין להא דלעיל. ונראה שהם הגישו בעצם שהתיירץ שכחטו שהוא רבותה שאינו עמד, הוא דחוק כנ"ל, ובאמת היה להם לתרץ תירוץ מרוח שלא רצתה להקשות מהברכות שידע להלך בין ק"ש שהוא דאוריתא ובין הברכות שהם מדרבן. והקשה מהפלה שהיא סבור שגט תפלה היא מן התורה וכדברי הרמב"ם שהבאתי לעיל[D"ה ספק התפלל]. וכן ניתן טעם שלא הקשה לרביבא, לדרבינא הוה ניחא לכך ליתן טעם שלא הקשה לרביבא, וא"כ על כרחך שגט המקשה לר' יהה אפשר להם לתרץ כנ"ל.

ד"ה הא אי וכו', ויל' מدلא קאמיר יקער בדבר או יהרהור בארכיות. גם כאן דבריהם נפלאים ממוני, דורי ליב חסדא קימינן ולידיה כיון דהרהור לאו כדיבור דמי לא פועל בהרהור כללום לענין לצאת ידי חכמו, וכיון דאפשר לו לcker בדיבור וליצאת ידי חכמו אינו רשאי להרהור בארכיות ולבטל חכמת התפלה. וכל זה באחילה שהותר לו הדיבור בקיצור, אבל אי לא אתחל שאז לא הותר לו הדיבור כלל אפי' לךץ, דלמא באמת יהרהור בארכיות לעסוק כמה שה齊יבור עוסקים בו. וכיון דברי התוס' בשני